

УДК 658.012: 911.375

Анісімов Д.А.¹, Бєлікова М.В.²

¹ студент, Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій», м. Запоріжжя

² канд. істор. наук, доцент, Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій, м. Запоріжжя

ІСТОРІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ: ЯК РАНІШЕ КЕРУВАЛИ КОРЧМОЮ

Дослідження управління корчмами та іншими питними закладами дозволяє простежити еволюцію дрібного підприємництва та господарських практик від пізнього середньовіччя до початку ХХ століття [1]. Такі заклади виконували одночасно функції місця харчування, торгівлі напоями, а також соціального осередку, де формувалися комунікаційні та економічні зв'язки. Їхнє керування поєднувало елементи сімейного господарства й комерційного підприємства, залежало від правових умов, власницьких відносин і локальних традицій [2; 3].

Корчма була не лише місцем для пиття та відпочинку, а й важливим центром економічного обігу. Тут укладалися угоди, обговорювалися новини, відбувалися збори громади. У селах і містечках корчма часто ставала місцем зустрічей подорожніх та ярмаркових гостей [4; 5].

Корчми могли бути приватними, церковними чи державними. Управляли ними або самі власники, або найняті орендарі. Корчмар відповідав за щоденну роботу, контроль за запасами і спілкування з клієнтами.

Основним завданням управителя було забезпечити постачання продуктів

та напоїв – від місцевих господарств або через купців. Персонал складався з робітників, кухарів, інколи музикантів. Корчмар стежив за якістю, цінами та доходами.

Держава контролювала корчми через податки на алкоголь та відкупну систему, коли право торгувати напоями викупувалося [6]. Місцева влада могла обмежувати роботу закладів, стежити за дотриманням порядку.

Корчмар мав не лише продавати їжу та напої, а й організувати дозвілля: музику, танці, ігри. Важливо було підтримувати порядок і безпеку, адже корчма могла стати місцем бійок. Уміння працювати з постійними відвідувачами формувало репутацію закладу.

Корчма мала подвійний вплив: економічно вона сприяла розвитку громади, забезпечувала людей роботою і товарами, але водночас поширювала пияцтво й ставала джерелом конфліктів. Корчмар виконував роль посередника між селянами, купцями й владою [7].

З розвитком міст виникають трактири та шинки з більш організованою системою обслуговування. Поступово на зміну традиційним корчмам приходять ресторани й кав'ярні, де менеджмент набуває нових рис: з'являються спеціалізовані меню, розподіл обов'язків між працівниками, зростає увага до комфорту клієнтів.

Отже, управління корчмами та питними закладами до початку XX століття поєднувало елементи побутового господарства, підприємництва та соціальної інфраструктури. Корчмарі мусили вміло балансувати між вимогами влади, економічними ризиками та потребами клієнтів. Успіх залежав від обліку та контролю запасів, організації сімейної праці, створення доброї репутації та гнучкої реакції на зміни ринку. Саме ці практики поступово підготували ґрунт для формування модерної готельної та ресторанної індустрії у XX столітті.

Список використаних джерел:

1. Pubs, Publicans and Parliament in the later Middle Ages. History of Parliament. 2020. URL: <https://historyofparliament.com/2020/07/04/pubs-publicans->

and-parliament-in-the-later-middle-ages/ (дата звернення 10.10.2025).

2. Tavern. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/tavern> (дата звернення 10.10.2025).

3. Medieval Innkeepers. A Writer's Perspective. URL: <https://aprilmunday.wordpress.com/2021/09/12/medieval-innkeepers/> (дата звернення 10.10.2025).

4. The historical role of taverns and inns. URL: <https://arbre-a-biere.fr/en/the-historical-role-of-taverns-and-inns> (дата звернення 10.10.2025).

5. Тарапон О. Українська корчма. *Київщина*. 2023. URL: <https://kyivregiontours.gov.ua/blog/ukrainska-korcma> (дата звернення 10.10.2025).

6. Белікова М.В. Торгівля населення менонітських колоній півдня України (кінець XVIII – початок XX століття). *Наукові записки*. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. 2006. Т. 13. С. 306–319.

7. Русавська В.А. Корчма як заклад української гостинності. *Вісник НАКККиМ*. 2013. Випуск 4. С. 60–66. URL: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/138047/134991> (дата звернення 10.10.2025).